

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U002267

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 05-06-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:



II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Улибін Віталій Анатолійович

2. Vitalii A. Ulybin

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 061

Назва наукової спеціальності: Журналістика

Галузь / галузі знань: журналістика

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Журналістика

Дата захисту: 23-07-2026

Спеціальність за освітою: Журналістика

Місце роботи здобувача: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 14468

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 19.41.41, 19.41.07, 19.41.09

Тема дисертації:

1. Формування та застосування норм професійної етики журналіста у роботі з жертвами воєнних злочинів
2. Formation and application of professional ethics norms for journalists in working with victims of war crimes

Реферат/анотація:

1. Дисертація є комплексним дослідженням із формування та застосування норм професійної етики журналіста в роботі із жертвами воєнних злочинів. Метою дослідження є теоретично обґрунтувати та систематизувати комплекс морально-етичних норм і практичних форм, прийомів, способів роботи журналіста з особами, які постраждали внаслідок війни та/або стали свідками чи жертвами воєнних злочинів в умовах дії воєнного стану. Об'єктом дослідження є журналістська етика в умовах дії воєнного стану. Предметом дослідження є механізми дотримання/порушення вимог професійної журналістської етики в Україні під час роботи з людьми, які постраждали внаслідок війни та/або стали свідками чи жертвами воєнних злочинів в умовах дії воєнного стану. Актуальність теми дослідження зумовлена відсутністю систематизованих адекватних до нинішньої ситуації моральних приписів і етичних узагальнень для роботи з людьми, які постраждали внаслідок війни та/або стали свідками чи жертвами воєнних злочинів в умовах дії воєнного стану. Водночас актуальності тема набуває й через посилений інтерес і високу довіру до медіа, спричинені війною. Висвітлення воєнних злочинів мусить бути максимально вірогідним, без

прикрас і гіперболізації «задня посилення ефекту», тож робота з уією інформацією потребує нормативності, принципи якої дадуть змогу вивести дослідження медіа з погляду етики отримання та поширення інформації. Попри наявність деяких досліджень у царині етичних норм роботи журналістів, впевнено констатуємо брак сучасних наукових робіт із пропонованої тематики. Досліджуючи напрацювання українських і закордонних науковців, можемо зробити висновок, що переважна кількість праць публікувалася в період від середини 1990-х до середини 2000-х років, що важко назвати актуальним у нинішніх умовах стрімкого розвитку та конвергенції преси й медіа. У роботі вирішуємо такі завдання: вивчити та обґрунтувати поняття: стандартів журналістики, етики та моралі в історичному та сучасному розрізах; вивчити діяльність українських медіа на предмет порушень етичних і моральних принципів, виявити міри соціальної та юридичної відповідальності журналіста внаслідок порушення норм етики та моралі під час виконання обов'язків; проаналізувати діяльність закордонних медіа та журналістських спільнот на предмет сформованих етико-моральних принципів роботи з постраждалими внаслідок війни та/або особами, які стали свідками чи жертвами воєнних злочинів в умовах дії воєнного стану; схарактеризувати психологічні особливості роботи журналістів під час фіксації свідчень людей, які постраждали внаслідок війни та/або особами, які стали свідками чи жертвами воєнних злочинів в умовах дії воєнного стану; визначити рекомендації до морально- етичних норм роботи журналістів, які виконують професійний обов'язок у зоні бойових дій, на деокупованих чи окупованих територіях щодо дотримання етичних стандартів під час спілкування з людьми, що постраждали внаслідок воєнних дій. Для вирішення завдань застосовано емпіричні та теоретичні методи дослідження. Теоретичні: ретроспективний аналіз для дослідження генези журналістської етики в науковому дискурсі; аналіз та синтез наявних дефініцій феноменів етично-моральних норм роботи журналіста, стандартів журналістики; порівняння — для зіставлення українських та міжнародних етичних стандартів журналістики, зокрема у контексті роботи з жертвами війни; узагальнення — для формування авторських висновків і рекомендацій щодо вдосконалення етичних норм роботи журналіста. Емпіричні методи: контент-аналіз медіаматеріалів у процесі виявлення порушень або дотримання етичних стандартів у публікаціях про людей, які постраждали внаслідок війни та/або особами, які стали свідками чи жертвами воєнних злочинів в умовах дії воєнного стану; експертне опитування (анкетування) для виявлення журналістських професійних практик, етичних дилем та рівня дотримання Кодексу етики; метод «case study» для дослідження особливостей роботи журналістів із людьми, які постраждали внаслідок війни та/або стали свідками чи жертвами воєнних злочинів в умовах дії воєнного стану; якісний та кількісний аналіз результатів експертного опитування — з-поміж якісних було застосовано Interpretative Phenomenological Analysis, IPA, який був використовувався для розроблення питань анкети та подальшої інтерпретації отриманих даних, з-поміж кількісних було застосовано середнє значення відповідей, відсоткове ранжування та коефіцієнт кореляції r-Пірсона на рівні достовірності $p \leq 0.01$ для встановлення кореляційних зв'язків між відповідями на питання анкети. Для обробки результатів експертного опитування було застосовано семантичну диференціальну шкалу та п'ятиступенева шкала Лайкерта та для інтерпретації отриманих результатів опитування частково було використано інструменти штучного інтелекту — зокрема, мовну модель ChatGPT (OpenAI, 2023). Інструменти штучного інтелекту використовувалися виключно як допоміжний засіб для технічного структурування та редакційного уточнення окремих текстових формулювань.

2. The dissertation is a comprehensive study on the formation and application of the norms of professional ethics of a journalist in working with victims of war crimes. The purpose of the study is to theoretically substantiate and systematize a complex of moral and ethical norms and practical forms, techniques, and methods of journalistic work with persons who suffered as a result of war and/or became witnesses or victims of war crimes under martial law. The object of the study is journalistic ethics under martial law. The subject of the study is the mechanisms of compliance/violation of the requirements of professional journalistic ethics in Ukraine when working with people who suffered as a result of the war and/or became witnesses or victims of war crimes under martial law. The relevance of the research topic is due to the lack of systematized moral prescriptions and ethical generalizations adequate to the current situation for working with people who suffered as a result of war and/or

became witnesses or victims of war crimes under martial law. At the same time, the topic is also becoming relevant due to the increased interest and high trust in the media caused by the war. Coverage of war crimes must be as credible as possible, without embellishment and hyperbolization "to enhance the effect", so working with this information requires regulation, the principles of which will allow media research to be conducted from the point of view of the ethics of receiving and disseminating information. Despite the existence of some research in the field of ethical standards for journalists, we can confidently state the lack of modern scientific works on the proposed topic. Studying the work of Ukrainian and foreign scientists, we can conclude that the vast majority of works were published between the mid-1990s and the mid-2000s, which can hardly be called relevant in the current conditions of rapid development and convergence of the press and media. In the work, we solve the following tasks: to study and substantiate the concepts of: standards of journalism, ethics and morality in historical and modern perspectives; to study the activities of Ukrainian media for violations of ethical and moral principles, to identify the measures of social and legal responsibility of a journalist as a result of violating the norms of ethics and morality while performing his duties; to analyze the activities of foreign media and journalistic communities in terms of established ethical and moral principles of working with war victims and/or persons who became witnesses or victims of war crimes under martial law; to characterize the psychological features of the work of journalists when recording the testimonies of people who suffered as a result of war and/or persons who became witnesses or victims of war crimes under martial law; to determine recommendations for the moral and ethical norms of work of journalists performing their professional duties in a combat zone, in deoccupied or occupied territories, regarding compliance with ethical standards when communicating with people affected by military actions. Empirical and theoretical research methods were used to solve the problems. Theoretical: retrospective analysis to study the genesis of journalistic ethics in scientific discourse; analysis and synthesis of existing definitions of the phenomena of ethical and moral norms of journalistic work, standards of journalism; comparison – to compare Ukrainian and international ethical standards of journalism, particularly in the context of working with war victims; generalization – to form author's conclusions and recommendations for improving the ethical norms of journalistic work. Empirical methods: content analysis of media materials in the process of identifying violations or compliance with ethical standards in publications about people who suffered as a result of war and/or persons who became witnesses or victims of war crimes under martial law; expert survey (questionnaire) to identify journalistic professional practices, ethical dilemmas and the level of compliance with the Code of Ethics; the "case study" method to investigate the specifics of journalists' work with people who suffered as a result of war and/or became witnesses or victims of war crimes under martial law; qualitative and quantitative analysis of the results of the expert survey – among the qualitative ones, Interpretative Phenomenological Analysis, IPA, was applied, which was used to develop the questionnaire questions and further interpret the obtained data, among the quantitative ones, the average value of the responses, percentage ranking and the Pearson r-correlation coefficient were used at the level of confidence $p \leq 0.01$ to establish correlations between responses to questionnaire questions.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Улибін В. (2024). Етичні принципи журналістики в оприлюдненні матеріалів про жертв війни. Інтегровані комунікації. № 1 (17). С. 161-170.
- Улибін В.А., Колісник Ю.В. (2025). Свобода вираження та свобода слова у контексті стандартів роботи журналіста зі свідками та жертвами воєнних злочинів. Вчені записки ТНУ. Серія: Філологія. Журналістика. Том 36 (75), № 4. Частина 2. С. 243-250.
- Улибін, В. (2025). Модель «скринька Поттера» як інструмент етичного обґрунтування журналістських рішень в умовах війни. Інтегровані комунікації, (2 (20)), 73-79.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 012U000064 0125U002415

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Колісник Юрій Вікторович

2. Yuriy V. Kolisnyk

Кваліфікація: д. соц. ком., 27.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дворянин Парасковія Ярославівна

2. Paraskoviia Y. Dvorianyn

Кваліфікація: к. соц.ком., доц., 27.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7858-3563

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Львівський національний університет імені Івана Франка

Код за ЄДРПОУ: 02070987

Місцезнаходження: вул. Університетська, Львів, 79000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тимошик Микола Степанович

2. Mykola S. Tymoshyk

Кваліфікація: д. філол. н., професор, 27.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7011-3022

Додаткова інформація: <https://scholar.google.com.ua/citations?user=WKX6XxEAAAAJ>

Повне найменування юридичної особи: Київський національний університет культури і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02214159

Місцезнаходження: вул. Євгена Коновальця, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кодацька Наталя Олександрівна

2. Natalya O. Kodatska

Кваліфікація: к. соц. н., 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет митної справи та фінансів

Код за ЄДРПОУ: 39568620

Місцезнаходження: вул. Володимира Вернадського, Дніпро, Дніпровський р-н., 49000, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Столярчук Олеся Анатоліївна

2. Olesia A. Stoliarchuk

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4252-2352

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Код за ЄДРПОУ: 45307965

Місцезнаходження: вул. Бульварно-Кудрявська, Київ, 04053, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Зражевська Ніна Іванівна

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Зражевська Ніна Іванівна

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Сало Ганна Вікторівна

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності



Юрченко Тетяна Анатоліївна